

CC-0. 51360

อิทธิพลของครอบครัว ชุมชน สังคมและสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเอง
ของผู้สูงอายุในภาวะปกติในชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร
FAMILY COMMUNITY SOCIAL SUPPORT AND LIVING ENVIRONMENT
INFLUENCING SELF CARING OF THE AGING
IN NORMAL SITUATION IN BANGKOK SLUM AREAS

โดย
นางสาวมาลี สันติศิริศักดิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการจัดการโครงการสวัสดิการสังคม บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยหัวเจิวเฉลิมพระเกียรติ

พ.ศ. 2546 .

ISBN 974-7145-37-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเจิวเฉลิมพระเกียรติ

วิทยานิพนธ์ อธิปไตยของครอบครัว ชุมชน สังคมและสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อ พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในภาวะปกติในชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร
Family, Community Social Support and Living Environment Influencing Self Caring the Aging in Normal Situation in Bangkok Slum Areas

ชื่อนักศึกษา นางสาวมาลี สันติศิริศักดิ์

รหัสประจำตัว 439011

สาขาวิชา การจัดการโครงการสวัสดิการสังคม

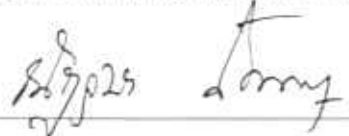
ปีการศึกษา 2545

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติและทบวงมหาวิทยาลัย ได้ตรวจสอบและอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2546

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณราย แสงวิเชียร)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. เสาวนิจ นิจอนันต์ชัย)

กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชุตติยา กรรณสูต)

กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐริษา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา)

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(รองศาสตราจารย์นิภา ส.ตุ่มรสุนทร) จากทบวงมหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์	อิทธิพลของครอบครัว ชุมชน สังคมและสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในภาวะปกติในชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร Family Community Social Support and Living Environment Influencing Self Caring of the Aging in Normal Situation in Bangkok Slum Areas
ชื่อนักศึกษา	นางสาวมาลี สันติฉัตรศักดิ์
รหัสประจำตัว	439011
สาขาวิชา	การจัดการโครงการสวัสดิการสังคม
ปีการศึกษา	2545

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูแลตนเองด้านสุขภาพของผู้สูงอายุในภาวะปกติ และศึกษาอิทธิพลของครอบครัว ชุมชน สังคม และสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในภาวะปกติในชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร 4 เขต ได้แก่ เขตบางซื่อ เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตบางพลัด จำนวน 400 คน โดยวิธีสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมของชุมชนและสังคม และข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS/PC เพื่อศึกษาค่าร้อยละ การวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยวิเคราะห์พหุคูณแบบปกติ

ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 60-93 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสอยู่ด้วยกัน และจบการศึกษาชั้นประถมศึกษา

ด้านพฤติกรรมการดูแลตนเองในภาวะปกติ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีพฤติกรรมดูแลตนเองในแต่ละด้านอยู่ในเกณฑ์ดี โดยเฉพาะด้านการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน

ด้านการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวมาก โดยเฉพาะด้านปัจจัย 4

ด้านการสนับสนุนทางสังคมจากชุมชนและสังคม ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ใกล้ชิด ได้แก่ เพื่อนและเพื่อนบ้าน ทางด้านอารมณ์ คือ ได้รับความรัก ความเอาใจใส่ ซึ่งเกิดจากความผูกพันต่อชุมชนและการมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดหรือจากการมีปฏิสัมพันธ์กัน และแหล่งที่ให้การสนับสนุนทางสังคมแก่ผู้สูงอายุมากอีกแห่งหนึ่ง ได้แก่ องค์กรศาสนา โดยเฉพาะการมีความเชื่อในหลักศาสนา มีการปฏิบัติธรรม ด้วยการไปวัด สวดมนต์ ฟังเทศน์ และทำบุญ

ด้านสิ่งแวดล้อม ผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยู่ในบ้านที่มีขนาดของบ้าน 10-15 ตารางเมตร ซึ่งมีขนาดเล็กเกินไปเมื่อเทียบกับจำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในบ้านจำนวน 4-6 คน ภายในบ้านสะอาด จัดบ้านเรียบร้อย ลมพัดผ่านได้ดีและอากาศถ่ายเทได้สะดวก ยกเว้นบริเวณรอบๆ บ้านมีน้ำเสียท่วมขัง ไม่มีระบบระบายน้ำเสียหรือน้ำโสโครก จึงเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงที่เป็นพาหะนำโรค ซึ่งมีผลกระทบต่อสุขภาพของผู้สูงอายุ

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยที่เป็นตัวแปรอิสระมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเอง ได้แก่ เพื่อนและเพื่อนบ้าน ความผูกพันต่อชุมชน องค์กรศาสนา และมลพิษทางอากาศ

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบประเด็นพิจารณาเป็นข้อเสนอแนะสำหรับภาครัฐ องค์กรเอกชน องค์กรศาสนา ในด้านการจัดการศึกษา ด้านการสนับสนุนทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการสร้างสุขนิสัยและการดูแลตนเองที่ถูกต้องตามวัย ทุกวัย โดยเฉพาะในวัยสูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพแข็งแรง

Thesis Title	Family Community Social Support and Living Environment Influencing Self Caring the Aging in Normal Situation in Bangkok Slum Areas
By	Miss Malee Santithirasak
Identification No.	439011
Degree	Master of Social Work (M.S.W.)
Major	Social Welfare Project Management
Academic Year	2002

Abstract

The purpose of this research were : to study the Self-Caring of the aging in normal situation; the influence from their families, communities, societies and the environments which effected their behavior. The aging group in this study inhibited in Bangkok slum areas under Bangsue, Dhonburi, Klongsan and Bangplad municipalities. The total sample of the aging population was 400. The research method was the interview with questionnaire about the social support from family, community, society and on the environment. The SPSS/PC computer program is used to analyze the collected data.

The result of this research were that most of the aging were female age range was from 60-93 years old. Most were married and were living with the spouses. Their education was at secondary school level.

Self- caring behavior of the aging in normal situation was in good level especially in daily activities.

As for social support from family, the aging received a lot of supports from family especially the basic needs from their family.

As for social support on from community and society of the aging received emotional support from their close friends in the neighborhood with caring and love

which derived from their deep relationship, with others in community or by their interacting.

Furthermore, the religious organization also played important part in moral support for the aging by influencing them to go to the temple, to pray, to listen to the sermon, and to give a charity.

For living environment to strenghten their believes. Most of them inhabited in 10-15 meter-square house which was too small for living space with 4-6 members: Their house were clean and tidy with good air circulation. However, their places were surrounded with polluted water, because there was no drain around the compound. The polluted water caused the mosquito and effected health care of the aging.

The test of the hypothesis was that the variables which effected the self-caring of the aging were friends and neighbors, the deep relationships in community, the religious organizations and air pollution.

The findings of this research could be used as guidelines for government organizations, private organizations and religious organizations to support in educational, social and environmental areas through out the building up of hygienic habit and self-caring, especially for the aging in slum areas.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือของอาจารย์ ดร. เสกนิจ นิจนันต์ชัย ประธานกรรมการ และกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. ชัตติยา กรรณสูต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณัฏฐิศา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา รองศาสตราจารย์ นิภา ส. ตุมรสุนทร ซึ่งได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และเอาใจใส่ช่วยเหลือเป็นอย่างดีในการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนการทำวิทยานิพนธ์นี้จนกระทั่งสำเร็จสมบูรณ์ และขอกราบขอบพระคุณท่านประธานกรรมการ และกรรมการทุกท่าน ตลอดจนอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ณ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

กราบขอบพระคุณคุณพ่อพิบูลย์ วิสิฐนนทชัย เลขาธิการคณะกรรมการคหาลิกเพื่อการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยและผู้ลี้ภัย ที่ได้กรุณาให้การสนับสนุนงบประมาณบางส่วนในการศึกษาวิจัย

กราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ผ่องพรรณ ลวนานนท์ ที่กรุณาให้ข้อมูลทางวิชาการ และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อนๆ รุ่น 8 และเพื่อนร่วมงานในหน่วยงานที่เป็นกำลังใจและมีส่วนช่วยเหลือในการวิจัยนี้ให้เสร็จสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ช่วยเหลือ เป็นกำลังใจ และสนับสนุนวิทยานิพนธ์นี้จนสำเร็จด้วยดี

มาลี สันติศิริศักดิ์